

На іншій стороні Землі.

Найдивніші і найвеличніші географічні відкриття та подвиги залишаються назавжди безіменними: не було хроністів, котрі б занесли ці досягнення в аннали історії та географії, не існувало карт, на які були б нанесені невідомі моря і землі.

У першому тисячолітті до н.е. предки сучасних полінезійців здійснили справжній географічний подвиг, розпочавши заселення розсипаних по величезному простору Тихого океану островів. Важко сказати, де знаходилася їх батьківщина. Існує три основні версії: азійська (розселення розпочалося з Малайського архіпелагу), американська (розселення відбувалося кількома хвилями з берегів Північної Америки і Південної Америки), аборигенна (в центрі Тихого океану існувала суша, заселена людьми). На сьогоднішній день найпопулярнішою є перша версія (більшість учених-етнографів), найавторитетнішою – друга (Тур Хейєрдал та його послідовники), найфантастичнішою – остання. Самі полінезійці також є расовою загадкою, являючи тип людей з ознаками всіх існуючих рас.

Для своїх мандрівок вони використовували унікальні човни з одним або двома балансирами, своєрідний гібрид річкового човна і плота. Інколи вони робили здвоєні чи навіть строєні човни (катамарани і тримарани). Певно, існували племена своєрідних морських кочівників подібно бродячим скотарям і мисливцям на суші. Вони споряджали цілі флотилії, брали з собою сім'ї і все своє небагате майно та свідомо йшли на пошуки островів-оаз серед безмежної пустелі океану. Океанійців впевнено можна назвати істинними людьми океану.

Із островів, які полінезійці вважали своєю Батьківщиною, за кількасот років вони розселилися по центрально-тихоокеанських островах, знайшли шлях на Таїті, припливли до островів Туамоту, а пізніше острова Рапа-Нуї (Пасхи), освоїли Фіджі і за 700 років до приходу європейців заселили далеку Нову Зеландію.

Заселення островів океану на площі більше ніж площа Євразії продовжувалося і в другому тисячолітті н.е. У цьому безнастанному русі полінезійці зустрілися з народами Меланезії, що проживали на великих островах, проникли в Мікронезію. Ними було створено неповторну морську культуру з таємничою міфологією, численними табу, неймовірним татуюванням та філігранними виробами з каменю, кістки та мушлів. Прекрасні плавці, знавці моря, ловці перлин вони і зараз становлять більшу частину населення Океанії.

На початку II тисячоліття до н.е. на узбережжі Аравійського моря в долині річки Інд існувала розвинута Харрапська цивілізація. Її мореплавці здійснювали плавання в Перську затоку і на південь Індостану. Пізніше у I тисячолітті до н.е. індійські купці та буддійські монахи відкрили і колонізували острів Шрі-Ланку, а потім жителі південної Індії відкрили півострів Малакку і до середини першого тисячоліття н.е. почали переселятися на Малайський архіпелаг. Але самі малайці були ще більш вправними мореходами, ніж їх релігійні і культурні наставники індійці. На своїх легких і збалансованих кораблях вони відкрили і заселили Великі і Малі Зондські острови, досягли півночі Філіппінських островів, розселилися на західному узбережжі Нової Гвінеї. Відомо, що малайці багато разів бували на побережжі Австралії, що відображено в деяких мусульманських хроніках. Ще до н.е. жителі Суматри, користуючись попутними течіями і мусонними вітрами, досягали східної Африки і заселили острів Мадагаскар, де їх нащадки змішалися з місцевим населенням і створили сучасне населення острова – мальгашів (малагасійців).

Перші китайські держави виникли далеко від моря в середній течії річки Хуанхе у другому тисячолітті до н.е. Та за кілька століть до нашої ери народ хань (самоназва китайців) вийшли на побережжя Жовтого і Східно-Китайського морів. Потім китайці проникали через широку Корейську протоку в Японське море, бували на островах Хонсю, Кюсю і Сікоку. Рухаючись в південному напрямку китайці відкрили і заселили побережжя Південно-Китайського моря, острови Тайвань і Хайнань.

Прекрасні теплі моря, зручні затоки і бухти сприяли розвитку кораблебудування і вже на початку н.е. на своїх дещо незграбних, але чудово пристосованих до плавання у відкритому океані кораблях джонках китайці здійснювали експедиції на Філіппіни, в Індокитай і Малайський архіпелаг.

Існують припущення про можливість проникнення китайських мореплавців Північною тихоокеанською течією далеко на захід, до берегів Америки. Є літературні джерела про мандрівку китайських послів до Риму, до Межиріччя та Індії. Найактивніше морські подорожі до Індії китайці здійснювали як буддійські пілігрими у VI – VII століттях н.е. У 689 році морем з Китаю до Індії відправився буддійський паломник І Цзин. Він побував на півдні Суматри, а у 691 році досяг дельти Гангу, пробув 4 роки в Індії і морським шляхом повернувся на Батьківщину, детально описавши все, що він бачив. Існує інформація про великі плавання китайців у XV столітті, приблизно за 80 років до Колумба. Тоді величезний китайський флот, на якому знаходилося майже 30 тисяч солдатів, побував на Малайському архіпелазі, Індостані, Шрі-Ланці і на східному узбережжі Африки. Деякі науковці припускають, що в цей період жителі Піднебесної імперії бували в холодних арктичних водах і біля берегів Америк.

На початку н.е. на основі свого бачення навколишнього світу складається своєрідна і неповторна китайська школа географічної науки. Найяскравішими її представниками були мандрівник Сима Цянь і вчений-енциклопедист Чжан Хен. Ще в другому столітті до н.е. з'являються перші шовкові карти, а з третього століття н.е. затверджуються офіційні стандарти по виготовленню карт. Існує особливе бюро по здійсненню картографічних зйомок, відбитки яких робили спеціальними дерев'яними кліше. На початку н.е. в Китаї користувалися своєрідним компасом (сінаном), використовували географічну сітку для визначення координат, була різноманітна географічна література. Найбільш відомими книгами були: «Книга про моря і гори», «Книга по географії Китаю», «Книга річок».